

> Barcelona
Madrid

57 €

Reserva ya

Precio final ida y vuelta

REPORT THIS

Col·lectiu Pere Quart

En defensa de la literatura catalana a les aules

L'ofici de professor, Francesc Foguet i Boreu

7 FEB
R.
2019

1 COMENTARI

L'ofici de professor

Francesc Foguet i Boreu

> Barcelona
Madrid

57 €

Reserva ya

Precio final ida y vuelta

REPORT THIS

extraordinaria. En aquest llibret, en que i la seva trajectoria intel·lectual, dedica un paràgraf a la desaparició cada vegada més preocupant de les humanitats en els plans d'estudis dels diversos nivells educatius. No es pot dir tant en tan poc espai:

És evident que la *recerca de l'altre* hauria de ser el tema indiscutible de les ciències humanes actuals. En aquests últims anys, les humanitats, no sols en el camp universitari sinó també en la primària i la secundària, han estat pràcticament bandejades dels plans d'estudi dels diversos nivells pedagògics. Per part dels poders públics, sovint s'ha donat l'excusa que les ciències humanes en el seu conjunt eren inútils i s'ha arribat a dir que eren perniciosos per a una societat organitzada *massmediàticament*, que havia de dedicar els seus recursos a aquelles disciplines i especialitats que fossin econòmicament rendibles. Opino que aquesta argumentació, que ha trobat un ressò positiu en franges de població bastant àmplies, no és la veritable raó de la quasi total eliminació de les humanitats. El que actualment és visible a primera vista és la por cerval que els poders públics tenen de la crítica, de la recerca de criteris alternatius, de la capacitat que tenen per a la desconstrucció dels *sistemes* que el poder dona per definitivament consolidats i irreformables, del fet també de posar en qüestió un món unívocament definit, de l'absoluta primacia de l'econòmic (i dels seus tripijocs) com a llenguatge únic per expressar el poliglòtisme humà, reduït aleshores a un monolingüisme manejable i monolític. (p. 185)

No era la primera vegada que Duch tractava de l'educació en els seus treballs. Un petit i dens assaig, *La educación y la crisis de la modernidad* (1997), situava la problemàtica al voltant de l'educació en el marc de la crisi global –de la irrellevància creixent– de les estructures d'acollida (la família, la ciutat, la religió) i, com a conseqüència, de les interrupcions dels processos de transmissió. La seva proposta d'una antropologia de les transmissions pren sentit perquè concep les diverses fases de l'existència de l'ésser humà com un aprenentatge permanent. Entre les urgències que Duch detectava per a una bona praxi transmissora, destaca la necessitat de potenciar *a)* el *diàleg de debò* (no només de bones intencions), que inciti a l'empatia entre professors i estudiants; *b)* l'*assumpció de responsabilitats públiques, polítiques i cíviques*, que faciliti la integració harmònica entre persona i comunitat; *c)* l'*afirmació de la importància de la paraula* –i el seu bon ús– en l'aprenentatge humà, i *d)* la *interacció efectiva i afectiva* entre els subjectes de l'ensenyament/aprenentatge. No cal dir que Duch alertava sobre els models utilitaristes i immediatistes, molt ianquis, que estan als antípodes del model humanista d'arrels europees i que únicament pretén proporcionar una simple competència tècnica. Una educació per a la reflexió crítica, com la que defensa, obre la possibilitat també a la desobediència civil.

Posteriorment, en un article sobre la formació docent i la universitat, publicat a *Ars Brevis* el 2014, Duch plantejava la perplexitat i la desorientació dels professors d'humanitats davant dels intents de liquidar aquestes matèries dels estudis universitaris. L'ofensiva consistia –i

> Barcelona
Madrid

57 €

Reserva ya

Precio final ida y vuelta

REPORT THIS

global de la paraula humana –poitracetica onica– en les societats hipercomunicades d'avui. Una paraula humana que havia davallat pel pendent de la banalització i l'empobriment.

Entre altres aportacions de l'article, tan suggestiu, en reflexionar sobre la memòria, Duch hi apunta la importància dels clàssics en les ciències humanes. A diferència dels al·legats postmoderns contra els clàssics, i de les manipulacions que –hi podríem afegir– els simplifiquen fins al ridícul i els buiden de sentit o d'ideologia fins a la innocuïtat, considera que qualsevol bona praxi pedagògica no en pot pas prescindir, perquè els humans som éssers “tradicionals”, és a dir, tenim l'obligació –ens plagui o no– d'administrar diferents “herències”. Per a Duch, els clàssics són “motors de canvi” i de “creació de novetat”, atès que “en el seu passat hi ha present i futur”, una expressió que manlleua d'Ernst Bloch, un dels seus referents. Al cap i a la fi, el professor universitari hauria d'estar compromès a ser per als seus alumnes, conclou Duch, “un testimoni d'esperança”.

Les promocions que ens arriben a la universitat estan immerses en una virtualitat absorbent i excloent. Una anècdota pot explicar en quin estadi ens trobem. Context: una assignatura d'expressió escrita en llengua catalana per a alumnes de primer d'història de l'art de la Facultat de Filosofia i Lletres de la UAB. Grup classe: una trentena d'estudiants, força receptius i interessats, però amb problemes molt bàsics de llengua (i també de marcs i referents culturals). Situació: a començament de curs, quan mirava de fer-los veure la importància de la lectura atenta i persistent per escriure millor. Resposta espontània d'una de les alumnes: “Nosaltres –un plural ben marcat, amb un punt de petulància– no necessitem llegir: tenim Netflix”. Vaig entomar amb gratitud la seva intervenció i vaig respondre-li que em semblava molt bé, però que la via d'accés al coneixement, com reconeixien estudis recents, continua essent la lectura. A més, entre molts altres mèrits, la lectura no exclou res. “Netflix només serveix per distreure's fins a la sacietat”, els vaig etzibar provocativament, tot pensant en Neil Postman.

Voldria acabar aquesta petita reflexió sobre l'ofici de professor glossant l'actitud compromesa que va adoptar Howard Zinn –un dels intel·lectuals crítics nord-americans més rellevants, juntament amb Noam Chomsky– durant la seva trajectòria com a professor d'història. A *You can't be neutral on a moving train* (1994), les seves memòries, exposa que, a les classes, mai no havia ocultat les seves idees polítiques, l'odi que li inspirava la guerra i el militarisme, la indignació que li produïa la desigualtat per raons de raça i la seva fe en el socialisme democràtic i en la distribució racional i justa de la riquesa del món. A l'hora de fer balanç, Zinn pot concloure que els milers d'alumnes que van anar a les seves classes li permeten de tenir esperança en el futur, a persistir-hi si més no. Tant de bo que, quan arribem a l'hora de la jubilació, puguem convenir el mateix.